

La verdad entre el *mythos* y el *logos*. Un viaje epistemològic per la Grècia Antigua

Belén González

Introducció

T'atrau la història de les idees? T'agradaria comprendre com va néixer la manera de pensar que encara avui dona forma a la nostra cultura? Aquest curs t'invita a **viatjar als orígens del pensament filosòfic occidental**, explorant com els primers pensadors grecs van passar dels mites que narraven el món a les explicacions racionals que intentaven comprendre'l.

El nostre objectiu és **recórrer el camí que va dels presocràtics fins a Aristòtil**, descobrint com cada autor va intentar respondre a grans preguntes: Què és la veritat? Què significa conèixer? Com podem comprendre la realitat?

El fil conductor serà aquesta apassionant transició **del *mythos* —el relat simbòlic— al *logos* —la raó argumentativa—**, una transformació que va marcar el naixement de la filosofia.

L'assignatura combina **la lectura guiada de textos clàssics**, el diàleg i **la reflexió compartida**, en un ambient participatiu i obert. No es requereix formació prèvia, només **curiositat intel·lectual i ganes de pensar plegats**.

Objectius

Explorar l'evolució del pensament epistemològic grec des dels presocràtics fins a Aristòtil, comprenent el trànsit del *mythos* al *logos* com el naixement de la reflexió racional sobre la veritat i el coneixement.

- Analitzar les concepcions del coneixement i la veritat en els filòsofs presocràtics.
- Comprendre la problemàtica sofística i el sorgiment del relativisme.
- Examinar la figura de Sòcrates i el seu mètode dialèctic com a cerca racional de la veritat.
- Estudiar la teoria del coneixement i les Idees en Plató.
- Analitzar la crítica aristotèlica a Plató i la sistematització del saber en Aristòtil.
- Fomentar el pensament crític i la discussió filosòfica mitjançant l'anàlisi de textos i el diàleg reflexiu.

Programa

Mòdul I: El sorgiment del logos (Presocràtics)

- El pas del *mythos* al *logos*. Context cultural i naixement de la filosofia a Grècia.
- Els milesis (Tales, Anaximandre, Anaxímenes): la recerca de l'arché.
- Heràclit i Parmènides: l'ésser i el devenir.
- Empèdocles, Anaxàgores i els atomistes: pluralitat, necessitat i atzar.
- El problema del coneixement en els presocràtics: percepció, raó i veritat.

Mòdul II: El desafiament sofístic i la resposta socràtica

- Els Sofistes: Protàgores i Gòrgies. El relativisme del saber.
- Sòcrates: el mètode maièutic i la recerca racional de la veritat.
- Ètica i coneixement en Sòcrates: la virtut com a saber.

Mòdul III: Plató i el coneixement de l'intel·ligible

- Introducció a la teoria de les Idees: el món sensible i el món intel·ligible.
- El Mite de la Caverna i la dialèctica com a camí cap a la veritat.
- El coneixement com a reminiscència: Menó i Fedó.

Mòdul IV: Aristòtil i la sistematització del saber

- Ruptura i continuïtat amb Plató: la crítica al món de les Idees.
- La teoria de la ciència en Aristòtil (Analítics, Metafísica).
- Veritat, experiència i causa: l'epistemologia aristotèlica.
- Síntesi general: del *mythos* al *logos* — llegat epistemològic de la Grècia antiga.

Metodologia

El curs es desenvoluparà en modalitat participativa, combinant exposició teòrica, lectura comentada de textos clàssics i discussió col·lectiva.

No hi haurà exàmens.

La participació activa, la lectura reflexiva i el diàleg filosòfic seran els principals instruments d'aprenentatge.

Es fomentarà la comparació de postures, l'anàlisi crítica i la formulació de preguntes filosòfiques pròpies.

Cada sessió inclourà fragments de lectura dels textos originals (en traducció), seguits de debat guiat.

Bibliografia bàsica

- Heràclit. Fragments.
- Parmènides. Poema sobre la natura.
- Empèdocles, Anaxàgores i Demòcrit. Fragments i testimonis.
- Plató. Apologia de Sòcrates, Menó, Fedó, República, Teetet.
- Aristòtil. Metafísica, Analítics Posteriors, Ètica a Nicòmac.

Bibliografia complementària

- BURNET, J., ROIG, H. i SOCIETAT CATALANA DE FILOSOFIA, 2013. La Filosofia grega: de Tales a Plató. Barcelona: Societat Catalana de Filosofia, Institut d'Estudis Catalans.
- CORNFORD, F.M., 1984. De la religió a la filosofia. Barcelona: Ariel.
- GUTHRIE, W.K.C. i MEDINA GONZÁLEZ, A., 1984. Història de la filosofia grega. Madrid: Gredos.
- JAEGER, W., 1946. Paideia: Els ideals de la cultura grega. FCE.
- XENOFONT, 1993. Records de Sòcrates. Econòmic. Banquet. Apologia de Sòcrates. Madrid: Gredos.
- KIRK, G.S., RAVEN, J.E., SCHOFIELD, M. i GARCÍA FERNÁNDEZ, J., 2014. Els filòsofs presocràtics: història crítica amb selecció de textos. Barcelona: Gredos.

- NUSSBAUM, M., 1986. The Fragility of Goodness: Luck and Ethics in Greek Tragedy and Philosophy.
- REALE, G., 1997. Història del pensament filosòfic i científic I: Antiguitat i Edat Mitjana. Herder.
- VERNANT, Jean-Pierre. 2009. Mite i societat a la Grècia Antiga. Madrid: Siglo XXI.
- VERNANT, Jean-Pierre. 2011. Els orígens del pensament grec. Barcelona: Paidós.